

GENÇLİK ŞİDDETİ KONUSUNDA SON ON YILDA ÜLKEMİZDE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN TEMATİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

THEMATIC REVIEW OF POSTGRADUATE THESIS ON YOUTH VIOLENCE CONDUCTED IN TURKEY IN THE LAST DECADE

Güney NAİR¹

Öz

Toplumlar açısından gelecek garantisi olan gençlik, dinamik iş gücünü, sürekliliği ve toplumsal bütünleşmeyi temsil etmektedir. Ergenliği de içinde barındıran bu evrede genç bilişsel, fiziksel ve duygusal bir değişim içindedir. Gençlik, insan yaşamında çocukluk üzerinde şekillenir, yetişkinlik dönemi üzerinde iz bırakan bir sosyal kategori, dinamik bir evredir. WHO tarafından dünya toplumlarının öncelikli sorunları arasında gösterilen gençlik şiddeti geniş kitleleri etkilemekte, ağır sosyo-ekonomik maliyetler yaratmakta ve biçimleri açısından giderek çeşitlenmekte, farklı olaylarla dünya gündeminde yer etmektedir.

Şiddet konusunda ülkemizde yapılan araştırmalar daha çok, aile içi, kadına yönelik, çocuğa yönelik, çeşitli meslek gruplarına yönelik ya da sporda şiddet konularında yoğunlaşmakta üniversite enstitülerimizin çeşitli ana bilim dallarında farklı disiplinlerin bakış açısıyla irdelenmektedir. Türkiye’de gençlik şiddeti konusunda yapılan akademik çalışmalar artış göstermekle birlikte konunun yeterince ele alındığını söylemek güçtür.

Bu çalışmaya ülkemiz üniversitelerinde gençlik şiddeti konusunda son on yılda (2008-2018) yapılmış lisansüstü (tıpta uzmanlık, sanatta yeterlik, yüksek lisans, doktora) araştırmalar konu edilmektedir. Araştırmada literatür taraması tekniği kullanılarak, Yüksek Öğretim Kurulu’nun ulusal tez merkezinde kayıtlı “şiddet” içerikli tezlere ulaşılmış, gerekli değerlendirme ve sınıflamalardan sonra tematik incelemeyle elde edilen bulgular ortaya konarak, gelecekte yapılacak araştırmalara yol gösterici olunması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Şiddet, Gençlik Şiddeti, Şiddet Tezleri, Şiddet araştırmaları

Abstract

Youth, which is a guarantee for the future for societies, represents dynamic labor force, sustainability and societal unity. In this period that also covers adolescence, the young person is in a cognitive, physical and emotional change process. In human life, youth is shaped over childhood, it is a social category, a dynamic period that has an impact on adulthood. Violence among youth, which is considered to be a priority issue of societies by WHO(World Health Organization), affects broad masses, creates heavy socio-economic costs, and in terms of its forms, it is increasingly becoming diversified and taking its place in the world’s agenda via various events.

Studies in Turkey about violence usually focus on domestic violence, violence towards women, children, various groups of profession or violence in sports, and this issue is investigated with the points of view of different disciplines in various departments of institutes of universities. While the number of studies on youth violence in Turkey is increasing, it is difficult to argue that the topic has been discussed sufficiently.

The topic in this study is the postgraduate research (specialty in medicine, qualification in art, masters, PhD) that has been conducted at universities in Turkey in the last decade (2008-2018) on youth violence. By using the method of literature review, the thesis work on “violence” was accessed through the national thesis database of the Turkish Council of Higher Education (YÖK), and after the necessary assessments and classifications, it was aimed to provide guidance for future studies by presenting the finding of a thematic review.

Keywords: Youth, Violence, Youth Violence, Theses on Violence, Violence Studies

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, guneynair@gmail.com,
Orcid: 0000-0002-6165-9672

Giriş

Çeşitli özellikleriyle diğer yaş gruplarından ayrılan gençlik dönemi, çocukluk ve olgunluk arasında yer alan önemli bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyoloji bilimi açısından birçok araştırmanın öznesi olan gençlik olgusu, hem önemli bir sosyal değişken hem de sosyal bir kategori olarak ele alınmakta, toplumun laboratuvarı olarak değerlendirilmektedir. Gençlik, bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan “ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bir arada görüldüğü geniş ve kapsayıcı” (Gökçe, 1976, s.18) bir süreç, “enerjik, dinamik bir güçtür” (Nair, 2018, s.41). Türk Dil Kurumu (2010, s.926) genci, “yaşı ilerlememiş, gelişmesini tamamlamamış olan, gelişmekte olan” şeklinde tanımlamaktadır. Gençlik bir yaş kategorisi olarak değerlendirildiğinde, uluslararası örgütler tarafından genelde “12-24 yaş veya 15-25 yaş kümesi” (www.hugauum.hacettepe.edu.tr) olarak ele alınmakta, gençlik “köklü fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişmelerin gerçekleştiği hızlı bir büyüme ve olgunlaşma süreci” (SHÇEK, 1995:131) olarak değerlendirilmektedir. Gençlerin “psikolojik olarak diğer yaş gruplarına karşı daha aykırı” (Akbal, 2008:58) ve “toplumda, eğitimde, ekonomik alanda, sosyo-kültürel yaşamda karşılaştıkları sorunlar nedeniyle arayış içinde” (Tezcan, 2000, s.95) olduğu belirtilmekte, başlangıç ve bitiş dilimleri herkeste farklı olan, sorunlu ve stresli bir dönem olan ergenlik, gençlik dönemi içinde yaşanmaktadır.

Gençlik önemli bir toplumsal katmandır ve dünya nüfusunun yaklaşık 1/3’ünü, Türkiye nüfusunun %16,1’ini, 15-24 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır. İstatistiklerle Gençlik (TÜİK, 2017) verilerine göre, ülkemizde 12 983 097 olarak belirlenen genç nüfusun %51,2’si genç erkeklerden, %48,8’i genç kadınlardan oluşmaktadır. Gençlik olgusu farklı boyutlardan akademik çalışmalara konu olmaktadır ancak “gençlik şiddeti” konusunda yapılan çalışmaların yeterli olduğunu söylemek güçtür. Son yıllarda dünyada ve ülkemizde yaşanan bazı olaylar bu konuya ilgiyi arttırmış, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) zaman zaman üniversitelerde gözlenen şiddet olaylarıyla ilgili çeşitli önlemlerin alınmasının yanında, bu alanda yapılacak akademik araştırmaları destekleme kararı (2019) almıştır.

Gençlik şiddeti dünya toplumlarının da gündemindedir. Dünya Sağlık Örgütü’ne göre, “gençler arasında yaşanan saldırganlık ve şiddet olayları dünya toplumlarının en önemli sorunları” (WHO, 2002, s.23) arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Dünya genelinde gençler arasında yaşanan saldırganlık içeren ve şiddetle sonuçlanan olaylar “temel ölüm ve sakatlık” (Özcebe, 2008, s.31) nedenleri arasında ilk sıradadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün yayınladığı “Gençlik, Şiddet ve Gerçekler” Raporu (2002), ev ortamının gençler arasında şiddet davranışının gelişmesinde anahtar rol oynadığını belirtmektedir. “Aile içi kavga ve huzursuzluk, ailedeki gençlerin suça yönelik davranışlar göstermesine neden olmaktadır” (Kulaksızoğlu, 1998, s.197). Bununla birlikte “ebeveynlerin çocuklarına baskıcı, kuralcı, eleştirel ve dayatmacı davranışlar sergilemelerinin çocuklarının kendilerini rahat bir şekilde ifade etmelerini ve yapmak istedikleri şeyleri gerçekleştirmelerini engellediği” (Camadan ve Yazıcı, 2017, s.231) çeşitli araştırma sonuçlarında ortaya konmuştur. “Aile içi şiddet sadece gelişmemiş ülkelerde değil, daha azda olsa gelişmiş ülkelerde, eğitilmiş kişiler arasında da görülmektedir” (Ekşi, 2015, s.368). Yaşanılan aile ortamı ve aile içinde çocukların gözlemlediği şiddet davranışlarının, ileriki yaşantılarında şiddet davranışının biçimlenmesinde etkili bir rol oynadığına yönelik çeşitli görüşler, sosyal öğrenme kuramından (Bandura) güç almaktadır.

Ailenin yanı sıra şiddet davranışını şekillendiren ikinci temel nokta okul ortamıdır. Okul içi ilişkiler ve akranlarla kurulan bağın biçimi gençlik şiddetinin ortaya çıkmasında doğrudan etkilidir. Ülkemizde yapılan çeşitli saha çalışmaları okullarda şiddet davranışlarının yaygınlığına dikkat çekmektedir. Çeşitli araştırmalar, okul ortamında şiddet davranışlarının

erkek öğrenciler arasında kız öğrencilere oranla daha fazla gözlendiğini ortaya koymaktadır. (Bkz. Aygen 2009, Haskan 2009, Ünalmiş 2010, Nair 2015, Tuncer 2016).

Çokça atıf alan bir araştırmada (Kepenekçi ve Çinkır, 2006) lise öğrencileri arasında sözel zorbalığın %33,5, fiziksel zorbalığın %35,5, duygusal zorbalığın %28,3 ve cinsel zorbalığın %15 oranında olduğu belirlenmiştir. Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'na göre, gençlerin % 22'si fiziksel şiddet, %53'ü sözel şiddet, %36,3'ü duygusal şiddet ve %15,8'i cinsel şiddet ile karşılaşmakta, %35,5'i fiziksel, yüzde 48,7'si sözel, yüzde 27,6'sı duygusal, yüzde 11,7'si cinsel şiddet uygulamaktadır (T.B.M.M. 2007). Son yıllarda yapılan kapsamlı araştırmalar kitle iletişim araçlarının “şiddet ve saldırgan davranışının, sigara ve alkol kullanımının, yüksek tehlikeli davranışların artması üzerinde kesinlikle etkili olduğunu” (Ekşi, 2015, s.374) ortaya koymaktadır. “Yakın çevre, aile, okul, akran grubu, ekonomik ve kültürel çevre özelliklerinin elverişsiz olması, olumsuz öğrenme deneyimlerine ve yetersiz iletişim ve etkileşim ortamında bulunulması” (Yıldız, 2004, s.133) gibi sayısız sosyo-ekonomik faktör, şiddet davranışının şekillenmesinde önemli risk faktörleri olarak ele alınmaktadır.

Gençlik şiddeti geniş kitleleri etkilerken, sosyo-ekonomik maliyetleri açısından toplumların öncelikli sorunları arasında yer almaktadır. Genel olarak psikolojik, fiziki, cinsel, ekonomik olarak sınıflanan şiddet davranışının ortaya çıkmasında, gençlerin kişilik özelliklerinin yanı sıra aile, okul ve sosyal çevreden kaynaklanan birçok etken söz konusudur. Şiddet öğrenilir bir olgu, toplumsal bir sorundur.

1.Şiddet Olgusunun Kuramsal Boyutu

Literatür incelendiğinde genelde saldırganlık (aggression) ve şiddet (violence) olgularının birbiriyle karıştırıldığı ya da birbirlerinin yerine eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu durumu yaratan en önemli neden insanlar arasında birçok ilişkide gözlenen çatışmalarda saldırganlık duygusunun şiddet davranışıyla sonuçlanmasıdır. Saldırganlık bir duygu durumu, şiddet “saldırganlığın nefret, düşmanlık gibi duygu durumlarının etkinlik kazandığı bir biçimi” (Kocadaş, 2010, s.7) olarak ortaya çıkmakta, “psikoloji ve sosyal psikolojide şiddet olgusu yerine daha çok saldırganlık” (Vatandaş, 2003, s.4) olgusu kullanılmaktadır. Saldırganlık, şiddet davranışının kökeninde yer alan bir duygu durumudur.

Araştırmalar, şiddeti benzer kuramları dayanak göstererek açıklamaktadır. Canlıların saldırganlık dürtüsünü içgüdüsel davranışlarla açıklayan “içgüdü kuramları” ile vücuttaki nörolojik devreler ve beyinin işlevleriyle ele alan “biyolojik kuram” şiddeti bireysel özelliklerle değerlendirmektedirler. “Amaçlarını gerçekleştiremeyen, düşündüklerine ulaşmaktan alıkonan kişilerin, yaşadıkları terslikler karşısında hırçınlaşarak” (Keleş ve Ünsal, 1982, s.15) saldırgan bir tutum geliştirdiklerini vurgulayan Dolard, Miller, Mowrer gibi isimler tarafından geliştirilen “Engellenme-Saldırganlık Kuramı” birey dışı faktörlere dikkat çekmektedir. Özellikle sosyal bilimler açısından en yaygın kabul gören “sosyal öğrenme” kuramıdır. Gabriel Tarde'nin imatation (taklit) kuramını temel alarak Bandura tarafından geliştirilmiştir. Bandura bireylerin geçmiş yaşantılarında saldırganca davranışlarının ödüllendirilmesi, takdir edilmesi çevre tarafından teşvik edilmesinin organizmayı bu yönde davranmaya ittiğini, özellikle gözlemleyerek öğrenmenin ve bu türden davranışları pekiştirmenin davranışın şiddetini arttırdığını belirtmektedir. Özellikle sosyoloji bilimi açısından şiddet olgusu değerlendirildiğinde “Yapısal Baskı” (Anomi), “Etiketleme”, “Alt-Kültür”, “Sosyal Kontrol” ve “Ayrımcı Birleşimler” kuramları dikkat çekici olmaktadır. Durkheim, Merton gibi toplumbilimcilerin düşünceleri üzerinde şekillenen ve daha çok suç olgusu çerçevesinde değerlendirmelerde bulunan yapısal baskı kuramı; sapkın davranışları insan davranışlarının bir parçası olarak görmektedir. Gençler açısından konu ele alındığında sapma davranışı gösteren gençlerin yakın çevrelerinin incelenmesi esas alınmaktadır. Çünkü

gençlerin sapma davranışlarının “belirleyicileri ortaya çıkarılırsa sapma davranışı denetim altına” (Akan, 2001, s.2) alınabilecektir. Sembolik etkileşimcilik çerçevesinde şekillenen etiketleme (damgalama) kuramı toplum yaşamında bazı kesimlerin belirli özellikleriyle etiketlendiği tezi etrafında düşünce üretmektedir. Özellikle gençler “şu veya bu nedenle bir kez olumsuz biçimde etiketlendiğinde daha sonraki davranışlarını da bu etkiye uygun biçimde” (Özbay ve Öztürk, 1995, s.99) sürdürmektedirler. Alt kültür kuramı, özellikle alt sınıflara mensup gençlerin yaşadıkları “topluma yabancılaştıklarını, ailelerinin eğitim düzeylerinin düşük, aile içi dayanışmanın zayıf olduğunu ve üzerlerinde orta sınıf tarafından belirlenen başarı standardına ulaşmanın normal yollardan güçlüğü bilmelerinden kaynaklanan bir baskı olduğunu” (İçli ve Zaim, 1991, s.48) ileri sürmektedir. Sosyal kontrol kuramı, bireylerin toplum ile bağı üzerinden hareket ederek “bu bağların güçlü ya da zayıf olmasının bireylerin şiddet gösterme olasılığını arkadaşlarından bağımsız olarak doğrudan etkilediği” (Ünal ve Çukur, 2009, s.808) düşüncesini temele alarak “uyum” kavramı üzerinde durmaktadır. Sutherland tarafından geliştirilen Ayrımcı Birleşimler kuramı ise şiddet davranışının ya da sapmış davranışların aile, okul, arkadaş grupları gibi küçük gruplar içinde yaşanan etkileşimler yoluyla öğrenildiği düşüncesi etrafında şekillenmektedir.

Gençler arasında gözlenen şiddet davranışını açıklamaya yönelik çeşitli sosyolojik kuramlar, farklı çerçevelerden konuyu ele almakta ve değerlendirmektedir.

Ülkemizde yapılan akademik çalışmalarda gençler arasındaki saldırganlık ve şiddete yönelik tutum ve davranışların üniversitelerin lisansüstü programlarında ağırlıklı olarak yüksek lisans düzeyinde ele alınıp incelendiği görülmektedir. Saldırganlık konulu araştırmalar “sosyal problem çözme, sosyal ilişkilerde uyum, sosyal kaygı, anti-sosyal kişilik bozukluğu, özgüven, duygusal zeka” (Camadan ve Yazıcı, 2017, s.226) vb. konu başlıkları çerçevesinde şekillenmektedir. Sosyolojik şiddet araştırmalarında ise genelde aile içi ilişkiler, ekonomik faktörler ile birlikte çeşitli demografik değişkenler, okul ve akran ilişkileri ve sosyal çevre bir arada ele alınıp değerlendirilmektedir.

2. Araştırmanın Yöntemi

Ülkemiz üniversitelerinde yapılan tıpta uzmanlık, sanatta yeterlik, yüksek lisans ve doktora alanındaki lisansüstü bilimsel araştırmaların çoğunlukla, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, çocuğa yönelik şiddet, özellikle sağlık çalışanları başta olmak üzere çeşitli meslek gruplarına yönelik şiddet ve sporda şiddet konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Şiddet olgusu, sosyal bilimler ve sağlık bilimleri alanında yapılan çeşitli araştırmalara konu olmaktadır. Mevcut gençlik şiddeti araştırmalarının psikolojik boyutunda ergenlik olgusunun, sosyolojik boyutunda ise ev, okul ve akran ilişkilerinin ön planda tutulduğu görülmektedir. Gençlik şiddeti konusunda yapılan araştırmaların yeterli olduğunu söylemek güçtür.

Bu çalışma, ülkemizde gençlik şiddeti konusunda yapılan lisansüstü akademik araştırmaları konu edinmekte, son on yılda yapılmış araştırmaların incelenip, derlenip, bir bütün haline getirilerek yeni yapılacak araştırmalara yol gösterici olabilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, konu ile ilgili “tanımlama ve sınıflamaları gerçekleştirebilmek, araştırmanın perspektifini ortaya koymak, konunun önceki araştırmalarla ilişkilendirilmesine yardımcı olmak ve yeni araştırmaların yolunu açmak için” (Balcı, 2005:57) literatür taraması tekniği kullanılmış, Yüksek Öğretim Kurulu’nun ulusal tez merkezinde (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) kayıtlı çeşitli üniversitelerimizin enstitülerinde farklı ana bilim dallarında yapılmış lisansüstü tezler tematik olarak incelenmiştir. 2008-2018 yılları arasını kapsayan on yıllık zaman dilimi içinde gençlik şiddeti konusunda yapılan uygulamalı araştırmalardan elde edilen veriler değerlendirilmiş ve sınıflanmıştır. Ayrıca içeriğe katkı sunması açısından konu üzerinde çeşitli üniversite ve kurumlarca yapılmış alan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

3.2008-2018 Yılları Arasında Türkiye’de Gençlik Şiddeti Konusunda Lisansüstü düzeyde Yapılmış Araştırmalara Yönelik Genel Bir Değerlendirme

Gençlik şiddeti, bireysel ve toplumsal açıdan çok önemli bir konu olmakla birlikte, bilimsel anlamda bu konuya yeterince eğilim gösterildiğini söylemek zordur. Gençlik şiddeti sosyo-ekonomik maliyetleri çok yüksek olmakla birlikte sadece özellikle ortaöğretim kurumlarında yaşanan şiddet olayları sonrası toplumun gündemini meşgul etmektedir. Ulusal Tez Merkezi kayıtlarında konuyla ilgili ilk göze çarpan lisansüstü araştırma 2000 yılında Hanife Kahraman tarafından “Aile Yaşamlarında Şiddet Olan Ergenlerin Ana-Babalarıyla Olan İlişkilerini ve Kendilerini Değerlendirilmeleri” başlığıyla sisteme yüklenmiştir. 2004’de Hicran Çetin, 2006’da Şeyda Şenver Yıldırım, Necdet Bakış, Raşit Avcı ve 2007 yılında Zeynep Hüsman’ın yüksek lisans çalışmalarında “gençlik şiddeti” konusu çeşitli boyutlardan irdelenmiştir. 2008 ve 2018 yılları arası, on yıllık dönemde yapılan çalışmaları tablo halinde şöyle özetlemek mümkündür:

Tablo 1. YÖK Ulusal Tez Merkezi (UTM) Kayıtlarında Yer Alan 2008-2018 Yılları Arasında Gençlik Şiddeti Konusunda Yapılmış Lisansüstü Araştırmaların Dağılımı

Araştırmacı	UTM No	Yıl	Araştırma	Program	Alan
Ergün Karakaya	219585	2008	Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin çok yönlü olarak değerlendirilmesi (İstanbul ili Avrupa yakası örneği)	Yük. Lis.	Eğitim Bilimleri
Murat Aygen	230505	2009	Elazığ ilinde gençlerde şiddete başvurma ya da maruz kalma sıklığı, etkileyen faktörler ve öfke ile ilişkisi	Doktora	Halk Sağlığı
Uçansu Zeynep Demirkan	235316	2009	Toplumsal cinsiyet bağlamında gençlerin şiddet davranışları	Yük. Lis.	Sosyoloji
Özlem Haskan	258349	2009	Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek	Yük. Lis.	Psikoloji
Seda Parladır	250540	2009	Okullarda şiddetin kaynaklarına ilişkin öğretmen, yönetici ve öğrenci görüşleri	Yük. Lis.	Eğitim Yönetimi
Ömer Sağlam	249240	2009	Orta öğretim kurumlarında şiddet olgusu; Ankara Sincan örneğinde öğrencilerin eğitim önceliklerinin şiddet eğilimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi	Yük. Lis.	Sosyoloji
Ahmet Avcı	273537	2010	Eğitimde şiddet olgusu lise öğrencilerinde şiddet, saldırganlık ve ahlaki tutum ilişkisi Küçükçekmece İlçesi örneği	Doktora	İlahiyat
Erkan Göktaş	291964	2010	Özel ve devlet liselerinde şiddete eğilim nedenleri ve şiddet etkenlerinin karşılaştırılması: Üsküdar örneği	Yük. Lis.	Eğitim-Öğretim
Mehmet Ünalımış	264557	2010	Lise 1. sınıf öğrencilerinin zorba/kurban davranışları ile sosyal beceri ve şiddete yönelik tutumları	Yük. Lis.	Eğitim-Öğretim
Beliz Yekeler	266939	2010	Malatya’da kırsal bir bölgede ergenlik dönemindeki gençlere yönelik şiddet ve etkileyen faktörler	Yük. Lis.	Halk Sağlığı
Özgür Kıran	286750	2011	Şiddet içeren bilgisayar oyunlarının ortaöğretim gençliği üzerindeki etkileri (Samsun örneği)	Yük. Lis.	Sosyoloji
Hakan Sağlam	296137	2011	Bilgisayar oyunlarının ergen öğrencilerin sosyalleşme süreci ve şiddet eğilimleri üzerindeki etkileri	Yük. Lis.	Sosyoloji
Canan	306021	2012	Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Yük. Lis.	Halk

Birimoğlu			öğrencilerinin şiddete yönelik bakışları		Sağlığı
Hakan Önay	326792	2012	Ortaöğretim kurumlarında şiddetin önlenmesinde cezaların caydırıcı etkisi: Osmaniye ili örneği	Doktora	Sosyoloji
Bahar Usta	323520	2012	Gençler arasında şiddete dönük davranışların sosyolojik olarak incelenmesi: Trabzon ili örneği	Yük. Lis.	Sosyoloji
Suat Akman	333753	2013	Lise öğrencilerinin şiddete yönelik tutumları ile okula bağlılık duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yük. Lis.	Eğitim-Öğretim
Hülya Orki	344785	2013	Okullarda şiddet ve suç: Eskişehir örneği	Yük. Lis.	Sosyoloji
Niyazi Özkan	345354	2013	Şiddet içerikli yerli dizilerin gençler üzerindeki etkisi: Ankara ili örneği	Yük. Lis.	Radyo-Televizyon
Güney Nair	415821	2015	Gençlik şiddetinin toplumsal nedenleri: Sivas merkez ilçe örneği	Doktora	Sosyoloji
Özge Işıl Çetin	433249	2016	Genç erişkin erkeklerde şiddet eğilimi ve psikolojik durum ile ilişkisi	Yük. Lis.	Halk Sağlığı
Yaçın Kahya	447655	2016	İstanbul'un iki farklı bölgesinde gençlerin sosyal sapma ve şiddet olguları çerçevesinde değerlendirilmesi	Doktora	Sosyoloji
Hatice Tuncer Uçar	441194	2016	Ortaöğretim öğrencilerinde şiddet eğilimi: Samsun örneği	Yük. Lis.	Psikoloji
Hilal İnaltekin	476367	2017	Lise öğrencilerinde şiddet eğilimi ve medya etkileşimi (İstanbul Kasımpaşa Çok Programlı Anadolu Lisesi örneği)	Yük. Lis.	Eğitim-Öğretim
Ahmet Toplu	478828	2017	Şiddete maruz kalan ergen öğrencilerin psikolojik sağlamlıkları ile empati ve öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin demografik değişkenlerle birlikte incelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği)	Yük. Lis.	Psikoloji
Gizem Akınsel	504636	2018	15-18 yaş arasındaki ergenlerin şiddet eğilimleri ve dürtüselliklerinin ebeveynlerin sosyo-ekonomik ve okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişki	Yük. Lis.	Psikoloji
Aykut Hocalar	520578	2018	Spor lisesi öğrencileri ile diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin şiddet ve atılganlık eğilimlerinin karşılaştırılması	Yük. Lis.	Psikoloji
Didem Davli Temel	501664	2018	Ergenlerde algılanan sosyal destek ve şiddet eğilimi	Yük. Lis.	Halk Sağlığı

Ergün Karakaya tarafından çalışılan ve 2008 yılında Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tezi “Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak Değerlendirilmesi” başlığı ile çalışılmış ve İstanbul Avrupa yakasında eğitim ve öğretim veren on Endüstri Meslek Lisesi’nde okuyan 341 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Araştırma bulguları, 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin, 10. ve 11. sınıf öğrencilerine göre açık şiddet boyutunu daha az benimsediklerini göstermektedir. Kızların erkeklere göre örtülü şiddeti daha fazla benimsedikleri, 16 yaşın altındaki öğrencilerin, 16-18 yaş ve 19 yaş ve üstü öğrencilere göre açık şiddet boyutunu daha az benimsedikleri görülmektedir. Anne-babası sağ ancak ayrı/boşanmış olan öğrencilerin anne babası sağ ve birlikte olan öğrencilere göre açık şiddet

boyutunu daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir. Ailesinde sürekli psikolojik problemi olan birinin bulunduğu öğrencilerin, bulunmayan öğrencilere göre açık şiddet boyutunu daha çok benimsediği, güven duyma boyutuna, bulunmayan öğrencilere göre daha az katıldıklarının belirlenmesi ilginç bir veridir. İnternet kafelere sıklıkla giden öğrencilerin gitmeyenlere göre açık şiddeti daha fazla benimsedikleri yine ilgi çekici bir bulgu olmakla birlikte, aile geliri düşük olan öğrencilerin, aile geliri yüksek olan öğrencilere göre açık şiddet boyutunu daha fazla benimsedikleri görülmektedir.

“Elazığ İlinde Gençlerde Şiddete Başvurma ya da Maruz Kalma Sıklığı, Etkileyen Faktörler Ve Öfke İle İlişkisi” başlığı ile Murat Aygen tarafından hazırlanan ve Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen (2009) doktora tezi örneklemini Elazığ’dan seçilmiştir. 35 lisede 1451 öğrenci, araştırma örneklemini oluşturmuştur. Bulgulara göre, ailesi tarafından dövülen çocukların %38.5’i bu olayı normal karşıladığını belirtmiştir. Öğrencilerin %20.5’i ebeveynlerinin kendisini halen dövdüğünü ifade etmiştir. Araştırmada, öğrencilerin %12.2’si fiziksel, %20.7’si duygusal, %3.2’si cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişler, %31.7’si fiziksel şiddet, %41.5’i duygusal şiddet % 20.6’sı cinsel şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen veriler, erkek öğrencilerin fiziksel şiddete (%14.6), kız öğrencilerin ise cinsel şiddete (%4.7) daha fazla maruz kaldığını göstermektedir. Araştırmada şiddete başvurma ile öfke puanları arasında pozitif ilişki bulunmuş ve ana baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin daha çok şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Uçansu Zeynep Demirkan tarafından savunulan ve Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Gençlerin Şiddet Davranışları” başlıklı araştırmanın örneklemini Muğla merkez ilçede liselerde (9-12 sınıf) öğrenim gören 444 genç oluşturmuştur. Araştırma, cinsiyet faktörü ile bağlantılı olarak, alt ve orta sosyo-ekonomik statüdeki gençlerin şiddet davranışlarına yönelmelerinde aile ve arkadaş grubunun nasıl bir etkide bulunduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda gençlerin şiddet davranışlarını diğerlerinden etkileşim ile öğrendikleri, ebeveynlerinin ve arkadaş gruplarının şiddeti olumlayan tanımları ve davranışlarının şiddet davranışlarını öğrenmelerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Şiddet davranışlarının toplumsal cinsiyete göre farklılaşmasında; geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerinin denetimlerinin düşüklüğü ve çocuk yetiştirme pratiklerinden olan dayakla disiplini kullanmalarının, gençlerin şiddet davranışlarını öğrenmelerinde etkili olduğu görülmüştür. Sapma davranışına da vurgu yapılan araştırma sonucunda, sapan davranışların hem genç kadınların hem de genç erkeklerin şiddet davranışlarına yönelmelerinde etkili olduğunun görüldüğüne vurgu yapılmış, sapan davranışlar gösteren arkadaşlık ilişkilerinin şiddet davranışlarını öğrenme risklerini arttırdığı belirtilmiştir. Gençlerin ebeveynleri ile kuracakları olumlu ilişkilerin şiddet davranışına yönelmede koruyucu bir etkisinin olduğu, bu alanda yapılan sosyolojik araştırmalarda önemli bir vurgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özlem Haskan tarafından Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne sunulan (2009) “Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek” başlıklı tez, ergenlerde şiddet eğiliminin görülme sıklığının ve yüksek şiddet eğilimi olan ergenlerin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Teze konu olan araştırma Adana’da gerçekleştirilmiş, devlet okullarında öğrenim gören 899 lise öğrencisi örnekleme yer almıştır. Araştırma bulguları erkek öğrencilerde kız öğrencilere oranla şiddet eğiliminin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şiddet filmleri ve kahramanlık filmleri izleyen ergenler arasında izlemeyenlere göre daha sık şiddet eğilimi olduğu gözlenmiştir. Şiddet eğiliminin ailesinde şiddet uygulanan ergenler arasında, uygulanmayan ergenlere göre; ailesinde alkol kullanılan ergenler arasında kullanılmayan ergenlere göre; babası gelir getiren bir işte çalışan ergenler arasında, çalışmayan ergenlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca ailesinde cezaevinde kalmış/ kalmakta olan bireylerin

bulunduğu ergenler arasında şiddete eğilimin daha sık görüldüğü ortaya konulmuştur. Okul türü, diğer TV program türlerini izleme, spor yapma, karşı cinsten arkadaşı (sevgilisi) olma, anne babanın birlikte yaşayıp yaşamaması, kardeş sayısı, annenin gelir getirici bir işte çalışıp çalışmaması, ailenin gelir durumu, anne babanın öğrenim düzeyi, ailenin dindarlık düzeyi gibi değişkenler açısından dikkat çekici bir fark gözlenmemiştir.

2009 yılında Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen Seda Parlador'a ait "Okullarda Şiddetin Kaynaklarına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Öğrenci Görüşleri" başlığıyla verilmiştir. Antalya'da ortaöğretim kurumları arasından 25 ortaöğretim kurumu idarecisi, okullarda görev yapan 750 öğretmen ve 1500 öğrenci örnekleme yer almış, deneklerin okul şiddetine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bazı sonuçlar şöyle özetlenebilir. Öğretmenler şiddete dönük risk faktörlerini, öğrenci açısından yaş özelliği olarak kendini ispatlama ihtiyacı, öğretmen açısından ergenlerle iletişim kurmakta zorlanma, aile açısından öğrencilerin aile yaşantısının sorunlu olması olarak sıralamaktadırlar. Öğrenciler ise, öğrenciler açısından kötü arkadaş çevresini, öğretmenler açısından dersin sıkıcı işlenmesini, aile açısından öğrencilerin aile yaşantısının sorunlu olmasını risk faktörleri arasında sıralamaktadırlar. Okul çevresinin kontrolsüz olması, fiziki yapı ile ilgili risk faktörü olarak ön plandadır. Ağır ders yükü ve kontrolsüz internet kullanımı şiddetin oluşumunda etkili faktörler arasında görülmektedir.

Ömer Sağlam tarafından savunulan ve Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (2009) tarafından kabul edilen yüksek lisans tezi "Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanan Şiddet Olgusu: Ankara Sincan Örneğinde Öğrencilerin Şiddet Eğilimleri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi" başlığını taşımaktadır. Ankara'nın Sincan ilçesinde klasik lise (54) ve Anadolu Lisesinde (71) okuyan toplam 125 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Araştırmada, öğrencilerin karşılaştıkları şiddet eylemlerinin okul türü, cinsiyet ve sınıf düzeyi bazında değişkenlik gösterdiği ayrıca öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile ebeveynlerin eğitim düzeyi başta olmak üzere, gelir seviyesine ve okul türlerine göre önemli oranda farklılaştığı belirlenmiştir. Klasik lise öğrencilerinin, Anadolu Lisesi öğrencilerine göre şiddete daha eğilimli oldukları, şiddet eylemlerine doğrudan katılma, kavgada bulunma, bizzat fiziksel şiddet eylemlerine girişme türünden davranışlarda erkek öğrencilerin ön plana çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin öfke düzeyleri de şiddet algılamasında dikkati çeken bir nokta olarak belirlenmiş, neredeyse 3 öğrenciden 1'inin öfke eğiliminin yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe sorunlarını aileleriyle paylaşmada daha isteksiz oldukları tespiti araştırmada vurgulanmıştır.

Eğitimde Şiddet Olgusu; Lise Öğrencilerinde Şiddet, Saldırganlık Ve Ahlaki Tutum İlişkisi (Küçükçekmece İlçesi Örneği) başlıklı doktora tezi Ahmet Avcı tarafından savunulmuş, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilmiştir. Küçükçekmece ilçesinde 24 resmi okulun Lise 1,2,3,4. sınıflarında öğrenim görmekte olan 1410 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen araştırma, teze kaynaklık etmiştir. Araştırma sonucunda sağlıklı aile ortamında yaşamlarını sürdüren, olumsuz çevre ve arkadaşların etkisinden uzak, kendileriyle barışık, ahlaki değerleri özümsemiş öğrencilerin şiddet ve saldırganlık düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Bunların aksine çete içinde bulunan, silah-kesici alet taşıyan, ailesinde şiddet gören, kötü çevre ve arkadaşların olumsuz etkilerine maruz kalan, ahlaki tutum düzeyleri düşük olan öğrencilerin şiddet ve saldırganlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular kişilik yapısı, aile yapısı, basın-yayın organları, arkadaş, toplum ve çevre, okul başlıkları altında sınırlanarak otuz madde halinde sıralanmış, örneklem grubunun saldırganlık düzeyleri ile ahlaki tutum düzeyleri arasında negatif korelasyonun bulunduğu, tespiti vurgulanmıştır.

Erkan Göktaş tarafından hazırlanan “Özel ve Devlet Liselerinde Şiddete Eğilim Nedenleri ve Şiddet Etkenlerinin Karşılaştırılması: Üsküdar Örneği” başlıklı yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü’nde savunulmuş (2010) ve kabul edilmiştir. İstanbul’un Üsküdar ilçesinde on ayrı okulda 300 öğretmen ve öğrenciye iki ayrı anket uygulanmış, şiddet türlerinin belirlenmesinde öğretmen anketleri, şiddete kaynaklık eden faktörlerin belirlenmesi için de öğrenci anketleri dikkate alınmıştır. Araştırma sonunda özel ve devlet liselerinde görülen şiddet davranışları ve bu davranışların arkasındaki şiddet etkenlerinin her iki grupta benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmış, devlet liselerinde bedensel ve ruhsal şiddet davranışlarının temel etkeni okul ortamı özelliklerine bağlı olarak ifade edilen öğretmen davranışları olarak vurgulanmıştır. Her iki okul türünde şiddete eğilim nedeni okul ortamına ait özellikler, ailevi özellikler ve kişilik özellikleri olarak belirlenmiştir.

Mehmet Ünalmiş tarafından Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde savunulan “Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Zorba/Kurban Davranışları İle Sosyal Beceri ve Şiddete Yönelik Tutumları” başlıklı yüksek lisans tezi 2010 yılında kabul edilmiştir. Araştırmanın örneklemini, Kayseri il merkezinde 9 ve Pınarbaşı İlçesinde 1 olmak üzere toplam 10 lisenin birinci sınıfına devam eden 845 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma sonunda tepkisel şiddet ve şiddete yönelik tutum konusunda öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşma olduğu, erkeklerin kızlara göre şiddete yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları, aynı durumun daha önce şiddete uğramış öğrenciler açısından da geçerli olduğu belirlenmiştir. Zorbalık konusunda da erkekler kızlara göre daha öndedir. Daha önce şiddete uğramış öğrencilerin daha çok zorba davranışlara sahip oldukları, öğrencilerin zorba ve kurban puanları ile şiddete yönelik tutum puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Beliz Yekeler’in “Malatya’da Kırsal Bir Bölgede Ergenlik Dönemindeki Gençlere Yönelik Şiddet ve Etkileyen Faktörler” başlığı ile Malatya İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü’ne sunduğu (2010) yüksek lisans tezinin örneklemini Hekimhan’ın dışında üç kümede ulaşılan 410 ergen oluşturmuştur. 266939 sıra numarası ile ulusal tez merkezine kayıtlı olan tezin alan araştırmasında, ergenlerin yaş, cinsiyet, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumları ile şiddet görme durumları arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ergenlerin özsaygı düzeyleri arttıkça okulda fiziksel şiddet görmeleri %11.2 oranında, boyun eğici davranış düzeyleri arttıkça evde fiziksel şiddet görme durumu %13.9 oranında anlamlı derecede arttığı belirlenmiştir.

2011 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen ve Özgür Kıran tarafından savunulan “Şiddet İçeren Bilgisayar Oyunlarının Ortaöğretim Gençliği Üzerindeki Etkileri: Samsun Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini, Samsun’daki ortaöğretim kurumlarının 9, 10 ve 11. sınıflarında öğrenim gören 532 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma bulguları gençlerin çoğunluğunun (%65,4) bilgisayar oyunu oynadıklarını ve şiddet içeren oyunları tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Şiddet içerikli oyunlara, meslek lisesi öğrencilerinin daha çok yöneldikleri, bu öğrencilerin okuma alışkanlıklarının daha düşük olduğu, internet kafelere daha çok gittikleri, bilgisayar başında daha çok zaman geçirdikleri, geleceğe dönük beklentilerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde, Hakan Sağlam tarafından savunması yapılan ve kabul edilen (2011) bir başka yüksek lisans tezi “Bilgisayar Oyunlarının Ergen Öğrencilerin Sosyalleşme Süreci Ve Şiddet Eğilimleri Üzerindeki Etkileri” başlığını taşımaktadır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul’un Ümraniye ilçesindeki özel bir dershaneye devam eden 250 öğrenci oluşturmuştur. Örnekleme her gün bilgisayar oyunu oynayanların oranının %20 olduğu ve bunların içinde %9 kadarının, üç saat ve daha fazla oynadığı

belirlenmiştir. Dolayısıyla, gençlerin bilgisayar oyunları ile vakit geçirmesinin, aileleri ve arkadaşlarıyla vakit geçirmelerini etkilemediğine vurgu yapılmaktadır. Bilgisayar oyunlarında en çok tercih edilen türler içinde aksiyon-macera birinci, futbol oyunları ikinci, savaş oyunlarının ise üçüncü sırada olduğu; katılımcıların %15’inde ciddi olarak şiddet eğilimi bulunurken, %30’luk kısmın şiddeti gerektiğinde kullanılabilir bir yöntem olarak gördüğüne vurgu yapılmaktadır.

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü’ne Canan Birimoğlu tarafından sunulan yüksek lisans tezi “Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Bakışları” başlığını taşımaktadır. Araştırma örneklemini, evrenin %61,1’ini karşılayan gönüllü 680 fakülte öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, örnekleme dahil olan öğrencilerin %82,3’ü şiddetli kaba kuvvet-dayak, %38,7’si en ağır şiddetli fiziksel şiddet olarak tanımlamışlardır. %49,3’ü en çok şiddete maruz kalanları “kadın” olarak göstermiş, %70,4’ü şiddete maruz kalmadığını; kalanların %37,3’ü evde şiddete uğradığını, %50,2’si şiddet uygulayanın “anne/baba” olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %70,1’inin şiddete uğrama durumunda anne/babalarına başvurduğunu söylemesi ilginç bir veri olarak ifade edilmeli, ancak %65,6’sının sorunlarını kendilerinin çözdüğünü ifade etmesinin de altı çizilmelidir.

Hakan Öney tarafından savunulan doktora tezi “Ortaöğretim Kurumlarında Şiddetin Önlenmesinde Cezaların Caydırıcı Etkisi: Osmaniye İli Örneği” başlığı ile Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul (2012) edilmiştir. Osmaniye merkez ilçede farklı türlerdeki oniki farklı lisede öğrenim gören 1285 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmuştur. Cezaların ağırlık, kesinlik ve hızlilik gibi özelliklerinin fiziksel şiddet davranışı üzerindeki artırıcı ve azaltıcı etkilerinin ölçüldüğü araştırma sonucunda, kendilerinden küçüklere, büyüklere ve akranlarına karşı şiddet uygulayan öğrenciler ile okul tarafından verilecek cezaların ağırlığı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Fakat, öğrencilerin diğer öğrencilere karşı fiziksel şiddet davranışları ile okul tarafından verilecek cezaların kesinliği arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Araştırmanın ilginç bulgularından biri, öğrencilerin kendilerinden küçük, büyük ve akran grubunda yer alan öğrencilere karşı şiddet davranışları ile ortalama aylık gelirleri arasında ilişkinin var olduğudur. Bu ilişki, fiziksel şiddet davranışında bulunan öğrencilerin ortalama aylık gelir durumlarının, diğer öğrencilerin gelir durumlarına göre daha yüksek olduğu şeklindedir. Hemen hemen tüm araştırmalarda olduğu gibi cinsiyet değişkeni ile fiziksel şiddet tutumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Akran şiddeti ile okul başarısızlığı arasında anlamlı ilişki söz konusudur.

Bahar Usta tarafından, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde savunulan (2012) “Gençler Arasında Şiddete Dönük Davranışların Sosyolojik Olarak İncelenmesi: Trabzon İli Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini Trabzon’da onsekiz okulda öğrenim gören 655 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, sınırlanan cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik düzey, akademik başarı, aile yapısı, okula devamsızlık yapma, aile üyeleri arasında bağırış-çağırış durumu gibi bağımsız değişkenler ile gençler arasındaki şiddet davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre cinsiyet ile gençlerin kavga etme davranışı ve yasak araç-gereç taşıma alışkanlıkları arasında bir ilişki belirlenmiş, genç erkeklerde, kavga etme davranışının daha sık gözlemlendiği ifade edilmiştir. Yaş, açısından elde edilen veriler değerlendirildiğinde, yaş ile şiddet eğilimi ve şiddet davranışı gösterme arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir.

Suat Akman tarafından hazırlanan ve Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen (2013) “Lise Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları ile Okula

Bağlılık Duygusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini İstanbul’un Beylikdüzü ilçesinde devlet liselerinde öğrenim gören 461 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma bulguları, öğrencilerin şiddete yönelik tutumları ile okula bağlılıkları arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin şiddete yönelik tutumları arttıkça okul bağlılıkları azalmaktadır. Öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarının, cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, okul türü, anne eğitim düzeyi ve kardeş sayısı değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; buna karşılık anne-babanın medeni durumu, baba eğitim düzeyi ve ailenin algılanan gelir düzeyi değişkenlerine göre ise anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen ve Hülya Örkü’nin hazırladığı “Okullarda Şiddet Ve Suç: Eskişehir Örneği” başlıklı yüksek lisans tezi Eskişehir’de biri Anadolu lisesi, üçü düz lise ve beşi meslek lisesi olmak üzere dokuz ortaöğretim kurumunda eğitimini sürdüren 541 öğrenciden elde edilen veriler ışığında savunulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, medya şiddeti, akran grubunun olumsuz etkileri, okul ile düşük bağlar ya da eğitim ile ilgili sorunlar, okulda gerçekleşen aktivitelere katılmama ve boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirmeme durumlarının suç ve şiddet davranışı üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte zayıf ebeveyn-çocuk iletişimi, zayıf ebeveyn kontrolü ve aile bağları gibi ailesel faktörlerin suç ve şiddet davranışının gelişimi üzerinde önemli etkilere sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler, daha çok sert davranma, küfür etme, tartaklama, kaba söz gibi davranışları şiddet olarak algılamakta, ağız dalaşı, dik dik bakma, laf atma, alay etme vb. daha az derece şiddet olarak yorumlanmaktadır.

Niyazi Özkan tarafından savunması yapılan “Şiddet İçerikli Yerli Dizilerin Gençler Üzerinde Ki Etkisi: Ankara İli Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini Ankara’daki dört lisede öğrenim gören 527 öğrenci oluşturmuş, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü tarafından (2013) kabul edilmiştir. Araştırma verilerine göre, gençlerin %45’i kitle iletişim aracı olarak en çok televizyon izlemeyi tercih etmektedir. İnterneti takip etme oranı %43, dergi ve kitap %2, radyo %1 ve gazete ise %1 olarak örnekleme yansımıştır. Gençlerin yaklaşık %50’sinin haftada beş saatten fazla televizyon izlediği görülmüştür. Haftada en az iki saat şiddet içerikli film izleyenlerin oranı %70 ve savaş filmlerini tercih edenler ise %77’yi oluşturmaktadır. Gençlerin %48’inin televizyon dizilerindeki belli karakterleri model aldıkları anlaşılmaktadır. Erkek katılımcıların %50’si ve bayan katılımcıların %78’i şiddet içerikli filmlerin kötü örnek oluşturduğunu belirtmekle beraber, şiddet içerikli dizilerden hoşlanan gençlerin, “şiddet uygulamak sizce doğru mu?” sorusuna 10 üzerinden 4,59 ortalamayla evet demişlerdir. Aynı soruya erkekler 3,86 ve bayanlar ise 1,87 ortalamayla şiddet uygulamanın doğruluğuna inandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın model alma konusundaki verileri dikkat çekicidir. Genel olarak; erkek öğrenciler kız öğrencilere göre; ailede üye sayısı fazla olanlar az olanlara göre; aile gelir düzeyi düşük olanlar yüksek olanlara göre; ebeveyn eğitimi düşük olanlar yüksek olanlara göre ve kent çevresi okullarında yer alanlar kent merkezindekilere göre daha fazla oranlarda model alma davranışında bulunmaktadırlar.

Güney Nair tarafından savunulan ve Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen “Gençlik Şiddetinin Toplumsal Nedenleri: Sivas Merkez İlçe Örneği” başlıklı doktora tezinin örneklemini 15-25 yaş arasındaki 905 genç oluşturmuştur. Araştırma, gençlerin %65,96’sının kavga ortamında bulduklarını, erkeklerin kızlardan daha fazla (%61,30 / %38,69) kavgaya karıştıklarını ortaya koymuştur. Genel olarak erkekler kendilerine fiziki bir müdahalede bulunulması durumunu, kızlar kendilerine sözlü hakaret edilmesini kavga gerekçesi saymaktadır. Geçen oniki ay içinde başkaları tarafından dövüldüklerini belirten gençlerin %45’5’i birilerinin kendisine vurması durumunda, %36,4’ü

birisinin sözlü hakaret etmesi durumunda kavga ettiklerini belirtmişlerdir. Kendisine vurulması sonucunda kavga edenlerde en yüksek oran 15-17 yaş aralığında görülmektedir. 18-20 ve 24-26 yaş aralığındaki gençlerde psikolojik şiddete (sözlü hakaret) maruz kalma nedeniyle kavga edenlerin oranı yüksek bulunmuştur. Gençlerin %27,1'i huzursuz aile ortamında yaşamlarını sürdürmekte, yüksek oranda (%78,8) sorunlarıyla ilgilenen aile büyüğü olduğunu belirtmektedirler. Ders başarısızlığı ve okul devamsızlığı ile kavga etme ve kavgada bıçak kullanma ve beladan uzak kalma konusunda güvensizlik yaşama arasında pozitif ilişki gözlenmiştir. Gençler en az birkaç kere tehdit ile (%26,7) yüzleşirken, %41,9'u diğer gençleri taciz edenlere tanık olduklarını belirtmektedirler. Karşılaştıkları şiddet unsurları gençlerin duygu durumlarını da etkilemekte, son bir ayda %31,9'u üzgün, karamsar ve asabi, %60,6'sı ihmal edilme duygusu yaşadıklarını belirtmektedirler.

Özge Işıl Çetin tarafından “Genç Erişkin Erkeklerde Şiddet Eğilimi Ve Psikolojik Durum İle İlişkisi” başlığı ile hazırlanan, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen (2016) yüksek lisans tezinin örneklemini Konya’da, Mayıs-Aralık 2015 tarihleri arasında bir askeri hastaneye başvuran 200 genç asker oluşturmuştur. Araştırma bulguları, örneklemin %19'unun daha önce psikolojik bir sorun yaşadığını, %18,5'inin ailede psikolojik hastalık öyküsü olduğunu ve %27,5'inin şiddete maruz kaldığını, %69,5'inin sigara, %35'inin alkol ve %6,5'inin madde kullandığını ortaya koymuştur. Doğrusal Regresyon Analizine göre, şiddet eğilim modelinde sırasıyla "kardeş sayısı", "şiddete maruz kalma", "psikolojik hastalık öyküsü" "alkol kullanma" ve "sağlık algısı" şiddet eğilimini açıklayan en güçlü faktörler olarak saptanmıştır.

Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen (2016) ve Yalçın Kahya tarafından savunulan “İstanbul'un İki Farklı Bölgesinde Gençlerin Sosyal Sapma ve Şiddet Olguları Çerçevesinde Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinin örneklemini Sultangazi ile Kadıköy’de 15-24 yaş arasında tesadüfen seçilen 730 genç oluşturmuştur. Erişim kısıtlaması olan tezin künyesinde sapma ve şiddete yönelimde gençlerin ailesi, sosyal çevresi ya da Bourdieu'nun vurguladığı gibi habitusunun etkisinin büyük olduğu belirtilmiştir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde kabul edilen (2016), Hatice Tuncer Uçar tarafından savunulan “Ortaöğretim Öğrencilerinde Şiddet Eğilimi: Samsun Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini, altı lisede öğrenim gören 609 öğrenci oluşturmuştur. Bulgular, erkeklerin kız öğrencilere, yaşı büyük olanların küçüklere göre daha çok şiddet eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Şiddet eğilimlerine yönelik tutumlar ile okul türleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüş, Fen lisesine giden öğrencilerin, şiddet eğilimleri, diğer liselerde okuyan öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır. Aile içinde şiddet davranışlarına tanık olan ve ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin daha çok şiddete başvurduğu belirlenmiştir.

Hilal İnaltekin’in “Lise Öğrencilerinde Şiddet Eğilimi ve Medya Etkileşimi (İstanbul Kasımpaşa Çok Programlı Anadolu Lisesi Örneği)” başlığıyla savunduğu yüksek lisans tezi İstanbul Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından (2017) kabul edilmiş, lisedeki 348 genç örneklemini oluşturmuştur. Bulgular, katılımcıların yaşları arttıkça sürekli öfke alt ölçeğinden aldıkları puanlarında arttığını göstermektedir. Cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın dikkat çeken bulgularından biri bireylerin internet kullanım sıklığının sürekli öfke alt ölçeğinden alınan ortalama puanlarına etki etmesidir. Her gün internet kullanan bireylerin sürekli öfke alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar daha yüksektir. Bir başka ilginç veri, üçüncü sayfa cinayet haberleri ilgisini çeken bireylerin sürekli öfke puanlarının daha yüksek, kontrol altına alınmış öfke puanlarının daha düşük olduğunun gözlenmesidir.

Ahmet Toplu tarafından savunulan “Şiddete Maruz Kalan Ergen Öğrencilerin Psikolojik Sağlıkları İle Empati ve Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenlerle Birlikte İncelenmesi (Kahramanmaraş İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından (2017) kabul edilmiştir. Kahramanmaraş’ın Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçelerinde okuyan öğrencilerden seçilen toplam 405 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Yapılan istatistiksel analizlere göre psikolojik sağlık ile empatik eğilim arasında pozitif yönlü, zayıf ve anlamlı farklılık bulunduğu belirtilmiş, araştırma hipotezinin desteklendiğine vurgu yapılmıştır. Öğrencilerin empatik eğilimleri ile öz-yeterlikleri arasında pozitif yönlü, zayıf ve anlamlı farklılık bulunmuştur. Kızların empatik eğilimlerinin erkeklerden yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer yandan cinsiyet, yaş, kardeş sayıları ve yaşadıkları çevre gibi demografik değişkenlerle psikolojik sağlık ölçeği arasında anlamlı farklılık bulunmadığı ifade edilmiştir.

Gizem Akınsel’in savunduğu, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen (2018) “15-18 Yaş Arasındaki Ergenlerin Şiddet Eğilimleri Ve Dürtüselliklerinin Ebeveynlerin Sosyo-Ekonomik Ve Okur-Yazarlık Düzeyi Arasındaki İlişki” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini Kocaeli'nin Körfez ilçesindeki liselerde öğrenim gören 205 öğrenci oluşturmuştur. Elde edilen bulgularda erkek öğrencilerin dürtüsellikleri ve şiddet eğilimlerinin kız öğrencilerden yüksek olduğu saptanırken, kardeş sayısı ve sıralamasının şiddet eğilimi ve dürtüsellik düzeyi üzerinde anlamlı düzeyde fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Anne ve babanın eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyinin katılımcıların dürtüsellikleri ve şiddet eğilimlerinin yordayıcısı olmadığı belirlenirken, anne-babası ayrı olan ergenlerin şiddet eğilimlerinin ve dürtüsellik düzeylerinin, ebeveynleri beraber olanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen ve Gizem Çınar tarafından savunulan “Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Şiddet Eğilimi Üzerine Olan Sosyal Algılarının Araştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinin örneklemini 350 fakülte öğrencisi oluşturmuştur. Örnekleme yer alan öğrencilerin %57.6’sının sözel şiddete, %32.8’i duygusal şiddete, 9.7’sinin ekonomik şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %8,1’i dayak, %82.6’sı azar, %57.4’si aşağılanma, %1,9’u küfürle yüzleştiklerini ifade etmişlerdir. Birçok araştırmada gözlendiği gibi, erkek öğrencilerin şiddet eğilim ölçeği puanları kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek, kız öğrencilerin ise toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puanları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen “Spor Lisesi Öğrencileri İle Diğer Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Şiddet Ve Atılganlık Eğilimlerinin Karşılaştırılması” başlıklı yüksek lisans tezi Aykut Hocalar tarafından savunulmuştur. Tezin örneklemini, Isparta Spor Lisesi’nde öğrenim gören 200 öğrenci ile Isparta ilinde bulunan diğer liselerde öğrenimlerini sürdüren 200 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin şiddet eğilimlerinin orta düzeyde, atılganlık düzeylerinin ise düşük olduğu bulunmuştur. Demografik değişkenler açısından öğrencilerin atılganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği belirlenirken, anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Şiddet eğilimleri açısından bakıldığında, öğrenim görülen okul türüne, cinsiyet değişkenine ve spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilirken, öğrenim görülen sınıf, ilgilenilen spor dalına, anne ve baba eğitim durumuna, anne ve baba mesleği ile aile gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin şiddet eğilimleri ile atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. Araştırma, lise öğrencilerinde demografik değişkenlerin genel olarak şiddet ve atılganlık düzeyini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen ve Didem Davli Temel tarafından savunması yapılan “Ergenlerde Algılanan Sosyal Destek Ve Şiddet Eğilimi” başlıklı yüksek lisans tezinin örnekleme Gönen’den seçilmiştir. Gönen’de bulunan liselerde eğitim gören 11. sınıf öğrencileri arasından seçilen 368 öğrencinin evrenini oluşturduğu alan araştırması sonucunda, yazar tarafından şu bulgulara ulaşıldığı ifade edilmektedir: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $17,13 \pm 0,35$ olup, %69,8’i erkektir. Ergenlerin %91,3’ünün sosyal güvencesi bulunmakta, %81,3’i çekirdek aile yapısına sahip, %87,2’si anne-babası ile yaşamakta ve %57,6’sının bir kardeşi bulunmaktadır. Grubun %42,4’ü ailesinin maddi durumunu "orta" olarak nitelerken, yalnızca %74,5’i kendine ait odası olduğunu, %59,5’i ailesinin kendine karşı "koruyucu tavır" sergilediğini, %76,3’ü ailesi ile ilişkisinin "iyi-çok iyi" olduğunu ifade etmiştir. Ergenlerin algılanan sosyal destek ölçeği toplam puan ortalaması $124,5 \pm 15,4$, aile desteği $51,93 \pm 7,04$; arkadaş desteği $33,95 \pm 4,91$; öğretmen desteği puanı $38,61 \pm 8,23$ bulunmuştur. Kızların erkeklere göre daha fazla sosyal destek algıladığı görülmüştür. Grubun toplam şiddet eğilim puan ortalaması $36,99 \pm 8,34$ olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin %19,6’sı düşük, %20,9’unda orta düzeyde, %50,5’i ise yüksek şiddet eğilimi kategorisinde yer almışlardır. Erkek öğrencilerin şiddet eğilim puanları, kız öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Aileleriyle ve öğretmenleri ile ilişkisi kötü olanların, baskıcı aileye sahip olanların, şiddet eğilim puanları yüksek bulunmuş, sosyal destek arttıkça şiddet eğilimi puanının azaldığı görülmüştür.

Sonuç ve Değerlendirme

Üniversitelerimizin çeşitli enstitülerinde 2008-2018 yılları arasında gençlik şiddeti konusunda lisansüstü düzeyde 27 tez savunulduğu belirlenmiştir. Bu tezlerin beşi doktora (Aygen 2009, Avcı 2010, Önay 2012, Nair 2015, Kahya 2016) yirmikişi yüksek lisans düzeyindedir. Son on yıllık süre içinde en fazla tezin sosyoloji bilimi alanında savunulduğu görülmektedir. Sosyoloji alanında savunulan ve kabul edilen dokuz tezin üçü doktora çalışmasıdır. Eğitim bilimleri alanında tamamı yüksek lisans tezi olan altı savunma kabul edilmiş, Psikoloji alanında beş yüksek lisans tezi ulusal tez merkezinin kayıtları arasına girmiştir. Halk sağlığı alanında verilen beş tezdten biri doktora düzeyindedir. İlahiyat alanındaki bir doktora savunması ve radyo-tv alanında bir yüksek lisans savunması görülmektedir. Parlador (2009) ve Göktaş (2010) tarafından savunulan şiddet konulu tezler, öğrencilerle birlikte öğretmen ve yönetici görüşlerini de örnekleme katmışlardır.

Yapılan araştırmalarda cinsiyet, yaş, ekonomik gelir, aile yapısı, okul ve öğrenim koşulları, aile içi ilişkiler, alkol-uyuşturucu kullanımı, akran-grup ilişkileri, internet kullanımı, kitle iletişim araçlarının şiddet davranışının ortaya çıkmasındaki etkisi gibi birçok değişkenin alanda ölçüldüğü görülmektedir.

Makalede incelenen lisansüstü tezlere kaynaklık eden alan araştırmalarından elde edilen bulgulara, şiddet davranışının ortaya çıkması konusunda dikkat çeken bazı noktaların altını çizmek gerekmektedir. Özellikle orta öğretim kurumlarında gerçekleştirilen araştırmalarda “yaş” değişkeni dikkate alındığında, 16 ve daha alt yaş grubunda gözlenen şiddet davranışının 17 yaş ve üstü gruplara göre daha fazla gözlemlendiğine yönelik saptamalar mevcuttur (Karakaya 2008, Usta 2012, Nair 2015). Hemen hemen bütün araştırmalarda “cinsiyet” değişkenine vurgu yapılmakta, kızlar açısından örtülü ve psikolojik şiddetin daha yaygın olduğu belirtilirken, erkekler açısından fiziki şiddet davranışının daha ön plana çıktığı belirtilmektedir. İki cinsiyet karşılaştırıldığında erkekler daha fazla şiddet davranışı göstermektedirler (Karakaya 2008, Aygen 2009, Haskan 2009, Sağlam 2009, Ünalmiş 2010, Usta 2012, Nair 2015, Çınar 2018, Temel 2018).

Şiddet araştırmalarında davranışın ortaya çıkmasını etkileyen önemli değişkenlerden biri olarak “aile” olgusunun altı çizilmektedir. Sorunlu aile yapısı (Parlador 2009), zayıf

ebeveyn kontrolü (Demirkan 2009, Örki 2013), aile içinde şiddet görme (Demirkan 2009, Aygen 2009, Avcı 2010, Uçar 2016, Kahya 2016, Çetin 2016), parçalanmış aile yapısı (Karakaya 2008, Akınsel 2018), anne babanın eğitim düzeyinin düşüklüğü (Aygen 2009, Yekeler 2010), aile içinde alkol kullanımı (Haskan 2009, Çetin 2016), aile içinde sürekli psikolojik sorun yaşayan birilerinin varlığı (Karakaya 2008), aileden birilerinin cezaevinde kalmış/kalıyor olması (Haskan 2009) şiddet davranışını etkileyen ailesel faktörler olarak araştırmalarda yer almaktadır.

Öğrencilerin üyesi olduğu hanelerin ekonomik gelir durumu ile öğrencilerin şiddet davranışı göstermesi arasında bağlantı ortaya koyan araştırmalar da dikkat çekicidir. Gelir düzeyi düşük olan ailelere üye öğrenciler arasında, gelir düzeyi yüksek ailelere üye öğrencilere oranla daha fazla şiddet davranışı gözlemlendiği belirtilmektedir (Karakaya 2008, Haskan 2009, Önay 2012, Uçar 2016).

Öğrenciler açısından, okul ortamı ve arkadaş çevresinin şiddet davranışının ortaya çıkmasında önemli bir değişken olarak ele alındığı görülmektedir. Okul başarısızlığı ve okul devamsızlığı arttıkça şiddet davranışının sıklığının arttığı ifade edilmektedir (Önay 2012, Akman 2013, Nair 2015). Okul çevresinin kontrolsüz olması, öğretmen davranışları ve olumsuz arkadaş çevresi dikkat çekici bir faktör olarak ele alınmaktadır (Parladır 2009, Göktaş 2010). Okul türlerinin de şiddet davranışı açısından irdelendiği karşılaştırmalı araştırmalarda Fen lisesi öğrencileri arasında şiddet davranışının az gözlemlendiği (Uçar 2016), Anadolu lisesi öğrencilerine oranla klasik lise öğrencileri arasında daha fazla şiddet davranışı görüldüğü ifade edilmektedir (Sağlam 2009, Uçar 2016). Akran gruplarından şiddet gören gençlerin şiddet davranışını daha kolayca ortaya çıkardıkları dikkat çekici bir nokta olarak vurgulanmakta (Ünalı 2010, Örki 2013, Nair 2015, Çetin 2016), sapan davranışlara da vurgu yapılmaktadır (Demirkan 2009).

Yapılan araştırmalar, öğrencilerin okul dışı zamanlarında internet ortamına yöneldiklerini, özellikle internet kafelerde zaman geçirdiklerini ortaya koymaktadır. Kontrolsüz internet kullanımı ve internet kafelere devam sıklığının öfke ve şiddet davranışının ortaya çıkışında etkili olduğu (Karakaya 2008, Parladır 2009, İnaltekin 2017) belirtilirken, meslek lisesi öğrencilerinin daha çok internet kafeye gittiklerine vurgu yapılmakta (Kıran 2011), aksiyon-macera oyunlarının sıklıkla tercih edildiğine (Sağlam 2011, Özkan 2013) dikkat çekilmektedir.

Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan ve bu araştırmaya konu olan şiddet araştırmaları üstte özetlenen genel değişkenler dışında çeşitli değişkenlerin alanda sınanmasına olanak sağlamış ve elde edilen bulgular araştırmacılar tarafından çeşitli boyutlarıyla yorumlanmıştır. Konunun önemi dikkate alındığında yapılan araştırmaların yeterli olduğunu söylemek güçtür. Üniversitelerimizin bu konudaki çalışmalarını teşvik etmesi ve elde edilen bulguların tek elden değerlendirilebileceği bir merkezin varlığı, bürokratik anlamda koordinasyonu ve sorunun çözümü yönündeki adımları kolaylaştıracaktır. Gençler arasında şiddet sorununun en aza indirilebilmesi için yapılmış lisanüstü araştırmalar, aile-okul ve sokak üçgeninde ortak çalışmalar yapılmasının zorunluluğuna vurgu yapmaktadır. Aile içinde güvenli, sağlıklı ilişkiler kurulması, özellikle ebeveynlerin gençlerin karşılaştıkları sorunların çözümünde kolaylaştırıcı tavırlar içinde olmaları, okul ortamının ve sınıf ikliminin öğrencilerin psikolojisi açısından daha yapıcı hale getirilmesi, öğrenciler, öğretmenler ve okul idareleri arasında kurulacak güçlü iletişim, şiddet davranışının azaltılması açısından dikkat çekici noktalar olarak ifade edilmektedir.

Kaynakça

- Akan, V. (2001).”Gençliğin Değerlendirilmesinde Yeni Sosyolojik Bir Yaklaşım”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*. Sosyoloji Derneği Yayını. 4 (1). S:1-11.
- Akbal, A. (2008). Üniversite Gençliği ve Çatışma. *Sosyal Hayat ve Çatışma, Farklı Alan Panoramları*. (Edit: A. Kasapoğlu). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*, II. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Camadan, F. Yazıcı, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Gözlenen Saldırganlık Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*. Cilt 7. Sayı 2. Ss:225-234. Doi:10.5961.
- Ekşi, A. (2015).*Türkiye’de ve Beş Kıtada Gençler*. Ankara: Nobel Tıp Kitapları.
- Gökçe, B. (1976). *Geçekundu Gençliği*. No:15. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- İçli, T. Zaim, G. (1991). “Çocuk ve Yetişkin Suçlarında Aile Yapısının Önemi”. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı:14, S:46-60.
- Keleş R. Ünsal A. (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. No:507. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını.
- Keşen, Y. (2006). Bullying among turkish high school students. *Child Abuse & Neglect*, Volume 30, Issue 2, 193-204. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213406000020> Erişim: 14.02.2019
- Kocadaş, B. (2010). *Gençlik ve Şiddet, Toplumsal Alanda Şiddetin Yükselişi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*, 1. Baskı, İstanbul: Remzi Yayınevi, .
- HUGAUM (2014). Hacettepe Üniversitesi, Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi. *Gençliğin Önemi*. <http://www.hugaum.hacettepe.edu.tr/> (Erişim: 11/04/2014).
- Nair, G. (2018). *Aile, Okul Sokak Üçgeninde Gençlik ve Şiddet*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özbay, H. Öztürk, E. (1995). *Gençlik*. Cep Üniversitesi, Yeni Yüzyıl Kitaplığı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özcebe, H. (2008). Şiddet ve Sivil Toplum. *Şiddete Karşı Düşünce Ortamı Sempozyum Kitabı*. Ankara: Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Yayını.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (1995). 2000’li Yıllara Doğru Sosyal Devletin Gerçekleştirilmesinde Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi. *Gençlik ve Sosyal Hizmetler Çalışma Grubu Raporu*. Ankara. S.131-136.
- Tezcan, M. (2000). Sosyo- Kültürel Değişim Sürecinde Türkiye’deki Gençlik. *Türkiye ve Avrupa’da Gençlik*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı ve Konrad Adenauer Vakfı Yayını.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (2006). Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi İle Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan (10/337, 343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Ankara.

- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). *İstatistiklerle Gençlik 2017*.
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27598>. (Erişim:23.10.2018).
- Türk Dil Kurumu (2010). *Türkçe Sözlük*. Haz: Ş.H. Akalın. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ünal, H. Çukur C.Ş. (2009). “Arkadaş Grubunun ve Okula Olan Bağlılığın Gençlerin Şiddet Algısına ve Şiddet Davranışlarına Etkisi”. *E-kitap IV. Ulusal Sosyoloji Kongresi*. Ankara: Sosyoloji Derneği Yayını.
- Vatandaş, C. (2003). *Aile ve Şiddet, Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*. Afyon: Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*. Edited by Etienne G. Krug [et al.]. Geneva.
- Yıldız S. A. (2004). Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*. Cilt. 6 (3).s:131-150
- YÖK (2019). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>. Erişim: Ocak-Şubat 2019.